

IN2090 – Databaser og datamodellering

14 – Sikkerhet

Leif Harald Karlsen
leifhka@ifi.uio.no

Universitetet i Oslo

Hovedmål med databasesikkerhet

- ◆ Konfidensialitet
 - ◆ Uvedkommende må ikke kunne se data de ikke skal ha tilgang til
- ◆ Integritet
 - ◆ Data må være korrekte og pålitelige. Derfor må data beskyttes mot endringer fra uautoriserte brukere.
- ◆ Tilgjengelighet
 - ◆ Brukere må kunne se eller modifisere data de har behov for

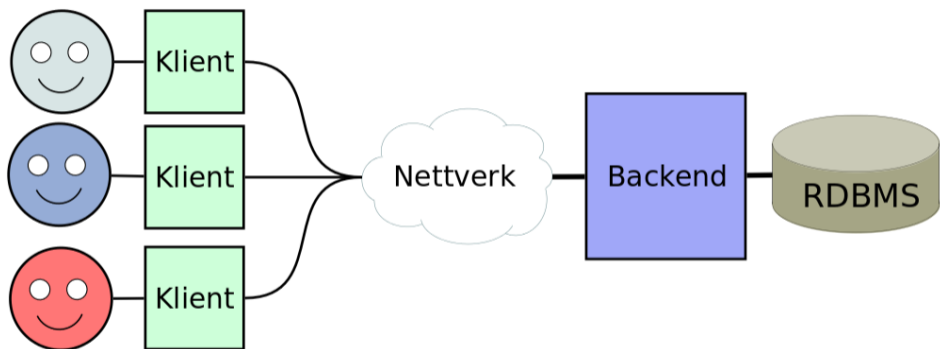
Sikkerhet: Ikke bare i databasesystemet

- ◆ Programmer inneholder ofte mye mer enn bare databasen
- ◆ Databasesikkerhet kan derfor ikke kun fokusere på databasen
- ◆ Sikkerhetshull kan forekomme i alle ledd (frontend, backend, nettverket, osv.)
- ◆ Sikkerhet er derfor alltid en *helhetlig* oppgave
- ◆ Må derfor sikre hver enkelt komponent og interaksjonen mellom dem
- ◆ Må være tydelige på hvilke antagelser om andre komponenter hver del av systemet gjør

Sikkerhet: Ikke bare i databasesystemet

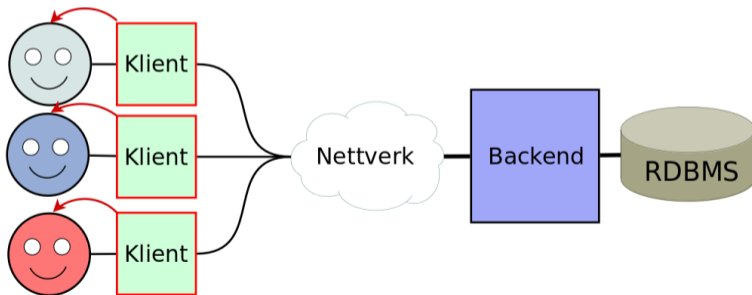

Oversikt over systemer med databaser

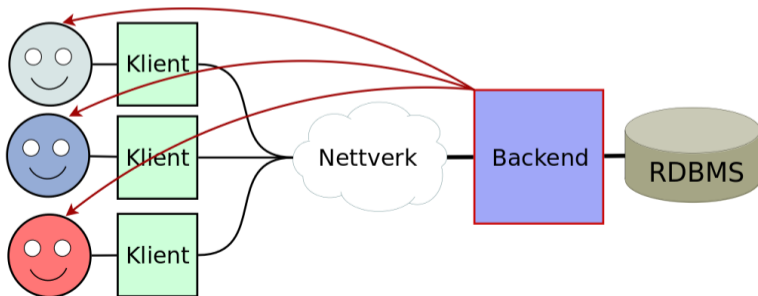
Tilgangskontroll: Klient/Frontend

- ◆ Klienten autentiserer brukerne
- ◆ Klienten sjekker hva brukeren har lov til
- ◆ Backend og RDBMS må stole på at klienten gjør dette riktig
- ◆ Trenger sikring slik at bare klienten kan få tilgang til backend/RDBMS

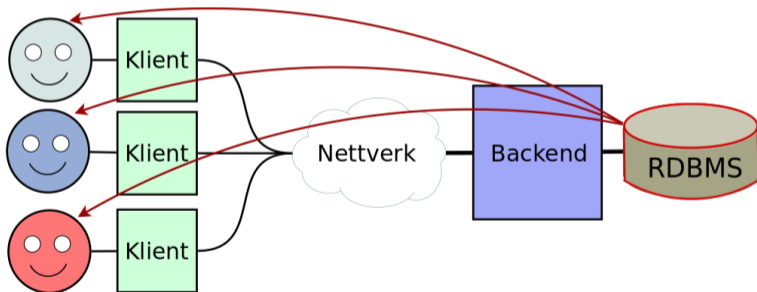
Tilgangskontroll: Backend

- ◆ Backend autentiserer brukerne
- ◆ Backend sjekker hva brukeren har lov til
- ◆ Backend har ofte én bruker til databasen
- ◆ RDBMS må stole på at backend gjør dette riktig
- ◆ Backend og RDBMS ofte bak samme brannmur

Tilgangskontroll: Database

- ◆ Databasesystemet autentiserer brukerne direkte
- ◆ Hver bruker av programmet får da hver sin databasebruker
- ◆ Klienten kan forhåndssjekke (f.eks. for å tilpasse brukergrensesnittet)

Tilgangskontroll i databaser

- ◆ Tilgang til databasen kontrolleres gjennom tre ting:
 - ◆ brukere
 - ◆ roller
 - ◆ rettigheter
- ◆ For eksempel:
 - ◆ Bruker `leifhka` har rollen `kundeadmin`
 - ◆ Bruker `leifhka` har rollen `produktansvarlig`
 - ◆ Bruker `klient` har rollen `kunde`
 - ◆ Brukere med rollen `kundeadmin` kan opprette og oppdatere kunder (rader i `customer-tabellen`)
 - ◆ Brukere med rollen `produktansvarlig` kan opprette, oppdatere og slette produkter (rader i `products-tabellen`)
 - ◆ Brukere med rollen `kunde` kan se på produkter (rader i `products-tabellen`) samt legge inn ordre (rader i `orders-tabellen`)

Brukere vs. roller

- ◆ Mulig å gi hver bruker de rettighetene de skal ha
- ◆ Men vanskelig å holde rede på at hver bruker har de riktige rettighetene
- ◆ Spesielt om det er mange brukere og mange rettigheter
- ◆ Typisk vil mange brukere trenge samme rettigheter: Vanskelig å vedlikeholde
- ◆ Vi lager derfor roller som fanger en mengde med rettigheter som hører sammen
- ◆ Og gir deretter brukere de passende rollene
- ◆ Dette heter *Role-based Access Control*

Databasebrukere

- ◆ Uansett hvilken autentiseringsmodell man bruker må man ha databasebrukere ("user")
- ◆ F.eks. når dere logger dere inn i databasen med:

```
$ psql -h dbpg-kurs-ifi -U leifhka -d fdb
```

er `leifhka` brukeren
- ◆ Autentisering skjer typisk via passord, SSH public keys, el.
- ◆ Autentisering kan delegeres til andre systemer
- ◆ Gyldige brukerkontoer og (krypterte) passord lagres av RDBMS
- ◆ Alle databaser, skjema, tabeller, views, osv. eies av en bruker
- ◆ Men eierskap betyr ikke nødvendigvis rettigheter
- ◆ Alle transaksjoner kan spores til brukeren som eksekverte dem

Lage brukere og roller med SQL

- ◆ For å lage en ny bruker leifhka med passord hemmelig og rollene kundeadmin og produktansvarlig kan man kjøre følgende SQL-kommando¹

```
CREATE USER leifhka WITH PASSWORD 'hemmelig'  
    ROLE kundeadmin, produktansvarlig;
```

- ◆ Roller lages nesten helt likt²:

```
CREATE ROLE produktansvarlig;
```

- ◆ I PostgreSQL er `CREATE USER` bare et alias for `CREATE ROLE` med `LOGIN`-adgang (mao. brukere er bare en spesiell type rolle)
- ◆ Roller og brukere slettes med `DROP`
- ◆ Merk: Som oftest bare superbrukere som kan lage brukere/roller

¹se <https://www.postgresql.org/docs/12/sql-createuser.html>

²se <https://www.postgresql.org/docs/12/sql-createrole.html>

Begrense bruk

- ◆ Kan begrense hvor lenge en bruker eller rolle skal være gyldig ved å sette `VALID UNTIL '2020-01-01'` i kommandoene over
- ◆ Kan begrense antall tilkoblinger en bruker/rolle kan ha ved å sette `CONNECTION LIMIT 5` i kommandoene over
- ◆ Dette er det som gjør at noen av dere har fått feilmeldingen:

```
psql: FATAL: too many connections for role "user_name"
```
- ◆ For å gi en bruker/rolle (generelle) rettigheter til å lage databaser, roller, osv. kan man legge til `CREATEDB`, `CREATEROLE`, osv.

Gi og fjerne rettigheter

- ◆ Man kan gi roller/brukere mer detaljerte rettigheter via **GRANT**-kommandoen³
- ◆ **GRANT**-kommandoen har følgende form:

```
GRANT <privileges> ON <object> TO <role>;
```

- ◆ hvor <privileges> f.eks.:

```
SELECT, UPDATE, INSERT, DELETE, CREATE, CONNECT, USAGE, ALL
```

- ◆ og <object> er f.eks. en database, en tabell, et skjema, el.
- ◆ Gir man rettigheter til en rolle, vil alle dens medlemmer også få disse
- ◆ Fjerning av rettigheter kan gjøres tilsvarende med **REVOKE**

³<https://www.postgresql.org/docs/12/sql-grant.html>

GRANT-eksempler

- ◆ For å gi rollen `kundeadmin` rettighetene til å oprette og oppdatere `ws.users`-tabellen kan vi kjøre følgende kommando:

```
GRANT INSERT, UPDATE ON ws.users TO kundeadmin;
```
- ◆ For å gi rollen `webshopadmin` alle rettigheter innenfor skjemaet `ws`:

```
GRANT ALL ON SCHEMA ws TO webshopadmin;
```
- ◆ Kan også gi en bruker en ny rolle med `GRANT`:

```
GRANT kundeadmin TO leifhka;
```
- ◆ Kan til og med gi tillatelser på kolonnenivå:

```
GRANT UPDATE (price) ON ws.products TO prisansvarlig;
```
- ◆ For å fjerne kunde-rollens tilgang til `categories` kan vi kjøre

```
REVOKE USAGE ON ws.categories FROM kunde;
```

Tilgang og views

- ◆ I enkelte tilfeller ønsker vi ikke gi tilgang til tabellene direkte
- ◆ Men f.eks. kun aggregerte eller utvalgte verdier
- ◆ F.eks. vil ikke gi ut lønnsinformasjon om hver enkelt person, men heller gjennomsnittsinntekt per bydel
- ◆ Kan da lage views, og så gi tilgang til disse
- ◆ Går også an å lage views man kan oppdatere, men det er utenfor pensum
- ◆ Også mulig å spesifisere tilgang på radnivå i tabeller, men er utenfor pensum

Databasetilkoblinger

- ◆ `Connection`-objektene (og de tilhørende `cursor` eller `Statement` og `ResultSet`) er ressurser som kan føre til minnelekasjer
- ◆ Alle disse har en egen metode som heter `close()` som stenger ressursen og frigjør den
- ◆ For de enkle programmene vi så sist uke var dette ikke veldig viktig, ettersom ressursene blir frigjort når programmet avsluttes
- ◆ Men for større programmer og tjenester som skal kjøre over lengre tid bør man alltid sørge for at tilkoblingene blir stengt med en gang man er ferdige med dem

Stenge tilkoblinger

- ◆ I Python har både `Connection` og `Cursor` en `close()` metode
- ◆ I Java har både `Connection`, `Statement/PreparedStatement` og `ResultSet` egne `close()` metoder
- ◆ Generelt blir alle objekter stengt når objektet det er laget fra stenges
- ◆ F.eks. vil en `PreparedStatement` stenges dersom dens `Connection` stenges

Automatisk stenge ressurser

- ◆ Java kan bruke `try-with-blokker` (fom. Java 7) for automatisk å stenge tilkoblinger
- ◆ F.eks.:

```
try (Connection con = DriverManager.getConnection(conStr);
    PreparedStatement stmt = con.prepareStatement(query)) {
    try (ResultSet res = stmt.executeQuery()) {
        // Do stuff with the result set.
    }
} catch (...) {
    // errors
} // con, stmt, res closed here
```

- ◆ Har tilsvarende i Python:

```
with psycopg2.connect(dsn) as conn:
    with conn.cursor() as cur:
        cur.execute(sql)
```

men dette stenger ikke tilkoblingen (kun eventuelle åpne transaksjoner)

SQL injections

- ◆ SQL injection er en type angrep mot en klient/backend hvor en (ondsinnert) bruker får kjørt egen SQL-kode på databasen
- ◆ Brukeren kan da forbigå autentisering eller hente ut, endre eller slette data brukeren egentlig ikke skal ha tilgang til
- ◆ SQL injection utnytter følgende faktorer:
 - ◆ At vi har et program som kjører SQL-spørringer (f.eks. Java eller Python)
 - ◆ Programmet tar input fra brukeren som skal være en del av spørringene
 - ◆ Programmet ikke skiller mellom data og kommandoer i spørringen

SQL injections: Grunnleggende prinsipp

- ◆ La oss si at en nettbutikk lar brukere søke etter varer på følgende måte:

```
product = input("Product: ");  
cur.execute("SELECT * FROM products WHERE navn = '" + product + "';");
```

- ◆ Med input Socks blir spørringen:

```
SELECT * FROM products WHERE navn = 'Socks';
```

- ◆ Med input 0'Boy får vi error:

```
SELECT * FROM products WHERE navn = '0'Boy';
```

- ◆ Med input Socks'; DROP TABLE products;-- får vi

```
SELECT * FROM products WHERE navn = 'Socks'; DROP TABLE products; --';
```

SQL injections: Webshop-eksempel

Live-kode-eksempel!

<https://xkcd.com/327/>

Hvis du ikke skjønte den:

<https://stackoverflow.com/questions/332365/how-does-the-sql-injection-from-the-bobby-tables-xkcd-comic-work>

Hvorfor er dette viktig?

- ◆ En av de vanligste formene for hackerangrep
- ◆ Dersom angrepet lykkes vil det gi den ondsinnede brukeren veldig mye makt:
 - ◆ Ødelegge/slette data
 - ◆ Endre data
 - ◆ Hente ut konfidensiell informasjon
 - ◆ Hindre tjenesten i å fungere (DOS)
- ◆ Veldig enkelt å forhindre med parametriserte spørringer!

- ◆ Merk at selvom klienten skulle være sårbar for SQL injection-angrep kan databasen likevel forhindre mye skade om man har satt riktige rettigheter
- ◆ F.eks. dersom databasebrukeren som klienten benytter ikke har tilgang til å slette eller endre tabeller eller spørre mot vilkårlige tabeller
- ◆ Dette viser hvor viktig det er at alle ledd er sikret og at man ikke bør anta for mye av andre komponenter i et system